

Rolnummer 1475
Arrest nr. 1/2000 van 19 januari 2000

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en G. De Baets, en de rechters H. Boel, E. Cerexhe, H. Coremans, A. Arts en R. Henneuse, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 18 november 1998 in zake de n.v. A.G. 1824 tegen T. Rousseau, A. Rousseau en L. Duchez, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 2 december 1998, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof de artikelen 10 en 11 van de Grondwet indien het in die zin wordt geïnterpreteerd dat het van toepassing is op de situaties die beëindigd zijn vóór de inwerkingtreding ervan en niet in die zin dat het slechts van toepassing is op de situaties die niet beëindigd zijn op het ogenblik van de inwerkingtreding ervan ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

Op 2 en 3 juli 1982 werd een landbouwloods opzettelijk in brand gestoken door een toen minderjarige, die eerste verweerder is in deze zaak. De burgerlijke aansprakelijkheid van de vader en de moeder, respectievelijk tweede en derde verweerder in deze zaak, werd vastgesteld bij een vonnis van 14 december 1982 van de Rechtbank te Nijvel, dat thans in kracht van gewijsde is gegaan.

De vordering die bij het verwijzende rechtscollege aanhangig is gemaakt, is ingesteld door de verzekeraars die wensten dat de drie voornoemde verweerders zouden worden veroordeeld tot het betalen van de uitgaven die de verzekeraars hebben gedaan. De verweerders werpen voor de rechter een exceptie van onontvankelijkheid van de vordering op en beroepen zich daarbij op het feit dat, volgens artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, de burgerlijke rechtsvordering ingesteld meer dan vijf jaar na de feiten die aanleiding hebben gegeven tot een strafrechtelijke vervolging, verjaard is.

De verwijzende rechter acht die lezing van de wet correct maar hij stelt vervolgens vast dat in verschillende arresten van het Arbitragehof is beslist dat het voormelde artikel 26 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schond, rekening houdend met de termijn van dertig jaar die in het gemene recht is vastgesteld.

Volgens de verwijzende rechter werden alle arresten van het Hof waarin die ongrondwettigheid werd vastgesteld, evenwel gewezen op een tijdstip waarop de feiten die aan de oorsprong lagen van de brand en van wier burgerrechtelijke gevolgen hij thans kennis dient te nemen, verjaard waren. Overwegende dat, in alle zaken waarin de verjaring van artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering aan de orde is en die hangende zijn voor de hoven en rechtbanken op het ogenblik van de inwerkingtreding van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, een prejudiciële vraag het mogelijk zou hebben gemaakt de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vast te stellen, is hij evenwel van mening dat uit het arrest nr. 8/97 van 19 februari 1997 voortvloeit dat het Hof heeft geweigerd zich in de plaats van de wetgever te stellen om zelf te bepalen vanaf welke datum en ten aanzien van welke geschillen zijn arresten hun gevolgen dienen te hebben, zodat de arresten van het Hof waarin de ongrondwettigheid van artikel 26 wordt vastgesteld niet meer toelaten dat artikel toe te passen op de rechtsvorderingen die niet verjaard zijn op het ogenblik van de inwerkingtreding van de bijzondere wet van 6 januari 1989 en zulks overeenkomstig artikel 26 van die wet. De verwijzende rechter voert bovendien een arrest van het Hof van Cassatie van 19 december 1996 aan waarin de gevolgen van de arresten van het Arbitragehof lijken te zijn uitgebreid tot een rechtsvordering die vanaf 1987 verjaard is, zoals in de zaak die hij hier heeft te beslechten.

De verwijzende rechter is van mening dat die interpretatie van het Hof van Cassatie voor alle slachtoffers en hun in de plaats gestelde verzekeraars van wie de rechtsvordering verjaard was vóór het verstrijken van de termijn van dertig jaar van gemeen recht, door het enkele feit van de termijn van vijf jaar van artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, tot gevolg zou hebben dat een discriminatie wordt teweeggebracht tussen diegenen die ervan moesten worden afgewezen door een beslissing die in kracht van gewijsde is gegaan en diegenen die niet een dergelijke vordering hebben ingesteld op zulk een manier dat zij moesten worden berecht vóór de inwerkingtreding van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof. Had de eiseres te dezen haar vordering in 1988 ingesteld, dan had die verjaard moeten worden verklaard, wat thans enkel zou kunnen worden vermeden door haar nalatigheid om de zaak in gereedheid te brengen door een

veroordeling te verkrijgen van de verweerders die, volgens de verwijzende rechter, terecht ervan konden uitgaan dat zij, vijf jaar na de in het geding zijnde feiten, niet meer schuldig waren tegenover de eiseres.

Het is in die zin dat de verwijzende rechter, die van oordeel is dat een dergelijke interpretatie van artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 een terugwerkend effect geeft aan dat artikel doordat het mogelijk wordt het toe te passen op een voorbije situatie die haar volledige uitwerking heeft gehad vóór de inwerkingtreding ervan zodanig dat verworven of uitgedoofde rechten opnieuw in het geding kunnen worden gebracht, de prejudiciële vraag opwerpt naar een eventuele schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door het voormelde artikel van de bijzondere wet.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 2 december 1998 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 11 januari 1999 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 13 januari 1999.

De n.v. A.G. 1824, Belgische maatschappij voor algemene verzekeringen, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 1000 Brussel, Emile Jacquainlaan 53, heeft een memorie ingediend bij op 17 februari 1999 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 26 mei 1999 en 30 november 1999 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd respectievelijk tot 2 december 1999 en 2 juni 2000.

Bij beschikking van 27 oktober 1999 heeft de voorzitter in functie de zetel aangevuld met rechter H. Coremans.

Bij beschikking van 27 oktober 1999 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 25 november 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partij en haar advocaat bij op 28 oktober 1999 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 25 november 1999 :

- is verschenen : Mr. P. Demoulin, advocaat bij de balie te Brussel, voor de n.v. A.G. 1824, Belgische maatschappij voor algemene verzekeringen;
- hebben de rechters-verslaggevers E. Cerexhe en H. Boel verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de n.v. A.G. 1824, Belgische maatschappij voor algemene verzekeringen

A.1. De prejudiciële vraag strekt in werkelijkheid ertoe een antwoord te krijgen op de vraag of het Arbitragehof, met schending van of in overeenstemming met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, zou erkennen dat zijn arresten al dan niet van toepassing zijn op situaties die voorafgaan aan de oprichting van het Hof bij de bijzondere wet van 6 januari 1989.

In zijn prejudicieel arrest nr. 8/97 van 19 februari 1997 heeft het Hof zich evenwel onbevoegd verklaard om de werking in de tijd van zijn arrest nr. 25/95 van 21 maart 1995 te bepalen en heeft daarbij beklemtoond dat het de wetgever toekwam « te oordelen in welke mate het past de rechtsonzekerheid te voorkomen die zou voortvloeien uit de omstandigheid dat voorbije situaties, die niet het voorwerp hebben uitgemaakt van in kracht van gewijsde gegane beslissingen, opnieuw aan de orde zouden kunnen worden gesteld ».

De wet van 10 juni 1998, die overgangsbepalingen bevat waarnaar zal moeten worden verwezen, is in werking getreden.

Het Arbitragehof dient zich derhalve onbevoegd te verklaren om op de prejudiciële vraag te antwoorden.

- B -

B.1. Artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof bepaalt :

« § 1. Het Arbitragehof doet, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak bij wege van arrest op vragen omtrent :

1° de schending door een wet, een decreet of een in artikel 26*bis* [thans artikel 134] van de Grondwet bedoelde regel van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten;

2° onverminderd 1°, elk conflict tussen decreten of tussen regels bedoeld in artikel 26*bis* [thans artikel 134] van de Grondwet, die uitgaan van verschillende wetgevers en voor zover het conflict ontstaan is uit hun onderscheiden werkingsfeer;

3° de schending door een wet, een decreet of een in artikel 26*bis* [thans artikel 134] van de Grondwet bedoelde regel van de artikelen 6, 6*bis* en 17 [thans de artikelen 10, 11 en 24] van de Grondwet.

§ 2. Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechtscollege, dan moet dit college het Arbitragehof verzoeken op deze vraag uitspraak te doen.

Het rechtscollege is daartoe echter niet gehouden wanneer de vordering niet ontvankelijk is om procedurerechten die ontleend zijn aan normen die zelf niet het onderwerp uitmaken van het verzoek tot het stellen van de prejudiciële vraag.

Het rechtscollege waarvan de beslissing vatbaar is voor, al naar het geval, hoger beroep, verzet, voorziening in cassatie of beroep tot vernietiging bij de Raad van State, is daartoe evenmin gehouden :

1° wanneer het Arbitragehof reeds uitspraak heeft gedaan op een vraag of een beroep met hetzelfde onderwerp;

2° wanneer het rechtscollege meent dat het antwoord op de prejudiciële vraag niet onontbeerlijk is om uitspraak te doen;

3° wanneer de wet, het decreet of de in artikel 26*bis* [thans artikel 134] van de Grondwet bedoelde regel een regel of een artikel van de Grondwet bedoeld in § 1 klaarblijkelijk niet schendt. »

B.2. In tegenstelling tot wat wordt opgeworpen in de prejudiciële vraag en in de eraan voorafgaande overwegingen van de verwijzingsbeslissing wordt in artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 geen onderscheid gemaakt naargelang de prejudiciële vragen gesteld worden naar aanleiding van situaties die zijn beëindigd vóór de inwerkingtreding van die bepaling op 17 januari 1989 of naar aanleiding van situaties die niet zijn beëindigd op die datum. Het blijkt overigens uit het begrip « prejudiciële vraag » zelf dat een dergelijke vraag slechts kan worden gesteld in het kader van een hangend geschil en niet ten aanzien van zaken die definitief hun beslag hebben gekregen.

De prejudiciële vraag is zonder voorwerp.

Om die redenen,

het Hof

verklaart dat de vraag zonder voorwerp is.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 19 januari 2000.

De griffier, De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior